

Sygn. akt II C 1397/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2019 roku

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie Wydział II Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Dubinowicz – Motyk

Protokolant: Ewa Lutka

po rozpoznaniu w dniu 1 lutego 2019 roku na rozprawie

sprawy z powództwa D. K.

przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim

o ochronę dóbr osobistych

I nakazuje pozwanemu Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim złożenie oświadczenia o treści: „Prezes Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim przeprasza D. K. za niesłuszne umieszczenie go w schronisku dla nieletnich w K. w okresie od dnia 14 stycznia 2011 roku do dnia 10 lutego 2011 roku, zastosowanego jako środek izolacyjny w postępowaniu wyjaśniającym toczącym się pod sygnaturą III Npw 9/11.” poprzez jego umieszczenie w budynku Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim na tablicy ogłoszeń w miejscu ogólnodostępnym, na kartce formatu A4, napisanego czcionką Times New Roman rozmiar 14;

II zasądza od pozwanego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim na rzecz powoda D. K. kwotę 15 000zł (piętnaście tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia;

III zasądza od pozwanego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim na rzecz powoda D. K. kwotę 9107zł (dziewięć tysięcy sto siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt II C 1397/18

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 10 października 2014 roku D. K. domagał się zobowiązania pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim do umieszczenia w budynku Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim, na tablicy ogłoszeń w miejscu ogólnie dostępnym, na kartce formatu A4, czcionką Times New Roman rozmiar 14 lub w protokole rozprawy, ewentualnie w ugodzie zawartej przed sądem, oświadczenia o następującej treści: „Prezes Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim przeprasza D. K. za niesłuszne umieszczenie go w schronisku dla nieletnich w K. w okresie od dnia 14 stycznia 2011 r. do dnia 10 lutego 2011 r., zastosowanego jako środek izolacyjny w postępowaniu wyjaśniającym toczącym się pod sygnaturą III Npw 9/11”. Ponadto powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 15 000zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku z zastosowaniem wobec niego w/w środka izolacyjnego. (k. 2-5)

Pozwany - Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa. Zdaniem pozwanego, jedyną możliwą podstawą prawną

do oceny żądań powoda jest art. 417 k.c., a podjęte wobec powoda działania Sądu nie sposób uznać za bezprawne. (k. 36-40)

Wyrokiem z dnia 6 sierpnia 2015 roku sygn. akt III C 1586/14 Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie oddalił powództwo D. K. przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim o ochronę dóbr osobistych i zapłatę zadośćuczynienia oraz obciążył powoda kosztami procesu. (k. 54)

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód. Rozpoznając apelację, Sąd Apelacyjny w Warszawie stwierdził istnienie w sprawie zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, które przedstawił Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 390§1 k.p.c. do rozstrzygnięcia: „Czy wobec braku stosownej regulacji w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (j.t. Dz. U. z 2016.1654), podstawę do zadośćuczynienia za niesłuszne umieszczenie nieletniego w schronisku dla nieletnich może stanowić art. 552§4 k.p.k., odpowiednio stosowany przez sąd cywilny?” (k. 145).

W uchwale z dnia 11 stycznia 2018 roku, sygn. III CZP 92/17, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że podstawę prawną zadośćuczynienia za niesłuszne umieszczenie nieletniego w schronisku dla nieletnich stanowią przepisy Kodeksu cywilnego o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną wydaniem niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia, interpretowane w zgodzie z Konstytucją i Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, dającymi gwarancje tożsame z gwarancjami konstytucyjnymi i prawnomiędzynarodowymi leżącymi u podstaw przyjmowanej wykładni art. 552§4 k.p.k. (k. 173)

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 2 sierpnia 2018 roku uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania tut. Sądowi, polecając przy ponownym rozpoznaniu sprawy przeprowadzenie postępowania dowodowego oraz zbadanie zaistnienia faktycznej podstawy żądań powoda, z uwzględnieniem wykładni prawa materialnego dokonanej przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 11 stycznia 2018 roku III CZP 92/17 (k. 194 i 205-206).

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy, strony podtrzymywały dotychczasowe stanowiska, z tym iż powód sprecyzował, że domaga się nakazania publikacji przeprosin poprzez ich wywieszenie na tablicy ogłoszeń Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim (e-protokół rozprawy z dnia 01.02.2019r.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

D. K. w roku szkolnym 2010/2011 uczęszczał do publicznego gimnazjum w N.. W szkole cieszył się dobrą opinią, nie sprawiał poważnych problemów wychowawczych. W styczniu 2011 roku, 16 – letni wówczas D. K. został zatrzymany przez policję i przewieziony do Policijnej Izby Dziecka w W.. Stało się to na skutek zgłoszonego przez R. K. zawiadomienia o popełnieniu na terenie szkoły przez czterech uczniów, w tym powoda, przestępstwa zgwałcenia jej córki – N. S. oraz zmuszenia jej do przekazania im pieniędzy w kwocie 600zł.

Postanowieniem z dnia 14 stycznia 2011 roku w sprawie o sygn. akt III Npw 9/11 sędzia rodzinny w III Wydziale Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim zadecydował o wszczęciu i prowadzeniu postępowania wyjaśniającego celem wyjaśnienia, czy D. K. wspólnie i w porozumieniu z D. P., D. Z. (1) i D. I. dopuścił się popełnienia czynów karalnych określonych w art. 197§3 k.k. i art. 191§1 k.k. Tego samego dnia wydana została decyzja o umieszczeniu powoda w schronisku dla nieletnich na okres 3 miesięcy, to jest od dnia 13 stycznia 2011 roku do dnia 12 kwietnia 2011 roku.

Orzeczenie to nie zostało zaskarżone. obrońca D. K. złożył natomiast w dniu 27 stycznia 2011 roku wniosek o uchylenie środka zastosowanego wobec powoda. Sąd Rejonowy w Nowym Dworze Mazowieckim postanowieniem z dnia 2 lutego 2011 roku nie uwzględnił wniosku obrońcy. Ostatecznie jednak postanowieniem z dnia 10 lutego 2011 roku uchylono stosowanie wobec D. P., D. I., D. Z. (1) i D. K. umieszczenia w schronisku dla nieletnich. W dniu 18 maja 2011 roku Sąd Rejonowy wydał postanowienie o umorzeniu postępowania prowadzonego wobec D. K., D. P., D. I. i D. Z. (1), stwierdzając iż zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na stwierdzenie istnienia danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przez w/w nieletnich zarzuconych im czynów.

Dowody: postanowienie o wszczęciu i prowadzeniu postępowania wyjaśniającego k. 8; postanowienie o umieszczeniu w schronisku dla nieletnich k. 9; wniosek o uchylenie środka w postaci umieszczenia schronisku dla nieletnich k. 10; postanowienie z dnia 02.02.2011r. k. 11; postanowienie z dnia 10.02.2011r. k. 12-13; postanowienie z dnia 18.05.2011r. k. 14-15; zeznania świadka M. K. e-protokół rozprawy z dnia 01.02.2019r.; zeznania świadka J. K. e-protokół rozprawy z dnia 01.02.2019r.; przesłuchanie powoda D. K. e-protokół rozprawy z dnia 01.02.2019r.

W wykonaniu w/w postanowienia z dnia 14 stycznia 2011 roku o umieszczeniu D. K. w schronisku dla nieletnich, powód został przewieziony przez policję do schroniska dla nieletnich w K. i przebywał tam do 10 lutego 2011 roku. W schronisku powód został umieszczony w 2-osobowym pokoju z innym nieznanym mu chłopcem. Na terenie schroniska swoboda poruszania się była ograniczona – powód mógł korzystać ze świetlicy, za uprzednią zgodą z toalety, w wyznaczonych godzinach mógł przebywać na świeżym powietrzu. D. K. źle znosił pobyt w schronisku, wywołał on u niego silny stres. Bał się o swoje bezpieczeństwo i dlatego unikał kontaktu ze współosadzonymi, był wycofany, nie reagował na zaczepki. Obawy te narosły po powzięciu przez współosadzonych informacji o popełnienie jakiego rodzaju czynu karalnego jest podejrzewany powód. Obawiał się także zachowań strażników, starał się podporządkować regulaminowi. Poza tym źle znosił sam fakt pozbawienia wolności, ograniczenia w swobodnym poruszaniu się, odseparowanie od rodziny, przebywanie poza domem. Starał się koncentrować na nauce. Rodzice odwiedzali powoda jedynie w soboty i niedziele. Podczas spotkań z rodzicami powód płakał, był przygnębiony, prosił rodziców o to by sprawili żeby jak najszybciej mógł wrócić do domu, pytał o przebieg postępowania wyjaśniającego w sprawie III Npw 9/11.

Po powrocie do domu D. K. był wycofany, małomówny, zamknięty w sobie, nie chciał dzielić się z rodzicami swoimi przeżyciami. Pojawiły się u niego problemy ze snem, często budził się w nocy. Ograniczył swoje dotychczasowe aktywności i przestał uprawiać sport, obawiając się reakcji i komentarzy znajomych osób, jako że fakt postawienia powodowi zarzutu zgwałcenia koleżanki ze szkoły i umieszczenia go w schronisku dla nieletnich był znany i komentowany w lokalnym środowisku oraz była omawiana w mediach. Kadra nauczycielska podjęła starania aby ułatwić powodowi i jego kolegom ponowne funkcjonowanie w środowisku szkolnym, informując o fakcie i przyczynach umorzenia postępowania wyjaśniającego. Nadal jednak zdarzały się nieprzychylnie komentarze ze strony osób utożsamiających fakt wszczęcia postępowania wyjaśniającego i umieszczenia w schronisku dla nieletnich z faktem popełnienia zarzucanego czynu karalnego.

Z uwagi na powyższe, przez około 6 miesięcy D. K. korzystał z pomocy psychologa. Stopniowo jego samopoczucie uległo poprawie, jednak nadal ograniczał swoje życie towarzyskie, gdyż część znajomych odsunęła się od niego oraz sam stracił zaufanie do dziewcząt i obawiał się możliwości ponownego pomówienia go o popełnienie czynu zabronionego.

Dowody: wydruk artykułu prasowego ze strony (...) k. 16-17; zeznania świadka M. K. e-protokół rozprawy z dnia 01.02.2019r.; zeznania świadka J. K. e-protokół rozprawy z dnia 01.02.2019r.; przesłuchanie powoda D. K. e-protokół rozprawy z dnia 01.02.2019r.

Pismem z 17 lipca 2012 roku pełnomocnik powoda wezwał Skarb Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim do zapłaty zadośćuczynienia za niesłuszne pozbawienie powoda wolności. Dowód: pismo z dnia 17.07.2012r. k. 18-19

Sąd zważył co następuje:

Skoro D. K. domagał się zasądzenia na swoją rzecz zadośćuczynienia oraz zobowiązania strony pozwanej do złożenia przeprosin, akcentując iż niesłusznie zastosowano wobec niego w toku postępowania wyjaśniającego w sprawie III Npw 9/11 Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim środek izolacyjny w postaci umieszczenia w schronisku dla nieletnich, doprowadzając do naruszenia dóbr osobistych w postaci wolności, godności, nietykalności osobistej i poczucie bezpieczeństwa, podstawą prawną powództwa były przepisy o ochronie dóbr osobistych.

Zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, w szczególności wolność, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Z kolei art. 24 k.c. stanowi, iż ten, czyje dobro osobiste zostało naruszone może żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Wolność człowieka jest jednym z podstawowych dóbr chronionych prawem, w tym przez art. 41 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 5 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 23 kodeksu cywilnego. W rozpoznawanej sprawie jest poza sporem, iż D. K. został pozbawiony wolności w okresie od 14 stycznia 2011 roku do 10 lutego 2011 roku poprzez osadzenie go w schronisku dla nieletnich, co niewątpliwie skutkowało naruszeniem tego dobra osobistego.

Podstawową przesłanką ochrony dóbr osobistych jest bezprawność ich naruszenia – art. 24§1 zd. 1 kc. Na temat bezprawności zachowania mogącego naruszać dobra osobiste wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 października 1989 roku w sprawie II CR 419/89, wyjaśniając, że za bezprawne uważa się każde działanie naruszające dobro osobiste, jeżeli nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających je oraz że do okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dóbr osobistych na ogół zalicza się: 1) działanie w ramach porządku prawnego, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa, 2) wykonywanie prawa podmiotowego, 3) zgodę pokrzywdzonego (ale z zastrzeżeniem uchylenia jej skuteczności w niektórych przypadkach) oraz 4) działanie w ochronie uzasadnionego interesu. Ponieważ zarzucanym przez powoda stronie pozwanej działaniem, skutkującym naruszeniem dóbr osobistych powoda, było wydanie i wykonanie postanowienia o zastosowaniu umieszczenia w schronisku dla nieletnich w toku postępowania wyjaśniającego w sprawie III Npw 9/11 Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim, przy ocenie bezprawności owego działania zastosowanie znajdują przepisy art. 417 i nast. kodeksu cywilnego. Co do zasady, możliwość podjęcia tej treści decyzji wynikała z art. 27§1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku Prawo o postępowaniu w sprawach nieletnich. Zgodnie z art. 417§1 kc Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Art. 417¹§2 kc precyzuje, iż jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu jego niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Przepisem takim, w odniesieniu do orzeczenia od którego nie przysługuje skarga na niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia (jakim jest postanowienie o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich), jest art. 424^{1b} kpc, przewidujący możliwość domagania się odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych.

Dostrzegając dychotomię między uregulowaniami prawnymi możliwości domagania się zadośćuczynienia za niesłuszne umieszczenie nieletniego w schronisku dla nieletnich oraz możliwości domagania się zadośćuczynienia za niesłuszne pozbawienie wolności w trybie procedury karnej, Sąd Apelacyjny w Warszawie przedstawił zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 11 stycznia 2018 roku sygn. III CZP 92/17 stwierdził, że podstawę prawną zadośćuczynienia za niesłuszne umieszczenie nieletniego w schronisku dla nieletnich stanowią przepisy Kodeksu cywilnego o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną wydaniem niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia, interpretowane w zgodzie z Konstytucją i Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, dającymi gwarancje tożsame z gwarancjami konstytucyjnymi i prawnomiędzynarodowymi leżącymi u podstaw przyjmowanej wykładni art. 552§4 k.p.k. Uchwałą tą Sąd rozpoznający niniejszą sprawę jest związany z mocy art. 390§2 kpc. Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż nie można zaakceptować braku odpowiedzialności Skarbu Państwa za niesłuszne umieszczenie nieletniego w schronisku dla nieletnich, jak również odmiennej oceny pod względem niezgodności z prawem niesłusznego umieszczenia nieletniego w schronisku dla nieletnich od oceny

niesłusznego tymczasowego aresztowania oraz uzależnienia zadośćuczynienia za krzywdę w wypadku niesłusznego umieszczenia nieletniego w schronisku dla nieletnich od dalej idących przesłanek niż wynikające z art. 552§4 kpk.

W konsekwencji – fakt zaniechania złożenia zażalenia na postanowienie z dnia 14 stycznia 2011 roku o umieszczeniu D. K. w schronisku dla nieletnich nie pozbawia powoda możliwości domagania się zadośćuczynienia, a wymóg wykorzystania przysługujących środków prawnych przewidziany w art. 424^{1b} kpc należy uznać za nieaktualny w odniesieniu do dochodzenia zadośćuczynienia za niesłusne umieszczenie nieletniego w schronisku dla nieletnich na podstawie postanowienia wydanego z powołaniem się na art. 27 u.p.s.n., gdyż tylko taka wykładnia art. 424^{1b} kpc w odniesieniu do nieletnich pozostaje w zgodzie z konstytucyjnymi i prawnomiędzynarodowymi gwarancjami wolności osobistej każdego człowieka. Po drugie - dokonywanie oceny czy umieszczenie nieletniego w schronisku dla nieletnich było niesłusne, czyli czy nastąpiło na podstawie orzeczenia niezgodnego z prawem, powinno następować w sposób tożsamy z wykładnią pojęcia „niewątpliwie niesłusne tymczasowe aresztowanie” z art. 552§4 kpk, jako zapewniającą realizację konstytucyjnych i konwencyjnych gwarancji prawa do wolności osobistej. Powszechnie aprobowana wykładnia pojęcia „niewątpliwie niesłusne tymczasowe aresztowanie” z art. 552§4 kpk dokonana została w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1999 roku w sprawie I KZP 27/99 i wskazano w niej, że będzie miało ono miejsce wówczas, gdy tymczasowe aresztowanie zostało zastosowane z naruszeniem przepisów kpk dotyczących tego środka zapobiegawczego albo gdy okazało się niezasadne z punktu widzenia ostatecznego (prawomocnego) rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej, w świetle całokształtu okoliczności ustalonych w tej sprawie, a także w toku postępowania w przedmiocie odszkodowania lub zadośćuczynienia za niesłusne tymczasowe aresztowanie, to jest gdy oskarżony (podejrzany) ostatecznie został: uniewinniony, umorzono w stosunku do niego postępowanie, także warunkowo, sąd odstąpił od wymierzenia kary, nastąpiło skazanie na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, wymierzona została tylko kara nie związana z pozbawieniem wolności lub środek karny, a także, gdy wymierzona została kara pozbawienia wolności w wysokości niższej niż okres stosowania tymczasowego aresztowania. Zastosowanie powyższych wytycznych w rozpatrywanej sprawie nakazuje uznać za niesłusne umieszczenie powoda D. K. w schronisku dla nieletnich, skoro finalnie postępowanie wyjaśniające wobec powoda zostało umorzone postanowieniem z dnia 18 maja 2011 roku, w następstwie uznania że zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na stwierdzenie istnienia danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia zarzucanego mu czynu (k. 14-15). Oznacza to, że orzeczenie o umieszczeniu powoda w schronisku dla nieletnich było niezgodne z prawem w rozumieniu art. 417¹§2 kc w zw. z art. 424^{1b} kpc, skoro nie było podstaw do zastosowania tego środka z punktu widzenia ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie III Npw 9/11 Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim. Tym samym, zastosowanie powyższego środka wobec D. K., skutkujące pozbawieniem go wolności, było także działaniem bezprawnym w rozumieniu art. 24 kc.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd uznał za uzasadnione żądanie usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych powoda poprzez nakazanie pozwanemu złożenia oświadczenia z przeprosinami, orzekając jak w punkcie I sentencji wyroku. Zdaniem Sądu, publikacja przeprosin poprzez umieszczenie oświadczenia w budynku Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim na tablicy ogłoszeń w miejscu ogólnodostępnym jest adekwatna do sposobu dokonania naruszenia i zapewnia możliwość osiągnięcia celu przeprosin.

Przechodząc do drugiego z żądań pozwu, przypomnieć należy, że w przypadku roszczeń majątkowych za naruszenie dóbr osobistych ustawodawca odsyła do zasad określonych w innych przepisach. W przypadku niesłusznego umieszczenia nieletniego w schronisku dla nieletnich podstawę prawną zadośćuczynienia stanowią art. 417¹§2 kc w związku z art. 445§2 kc – uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2018 roku sygn. III CZP 92/17. Stanowią one, że sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w razie pozbawienia wolności.

Nieuzasadnione było stanowisko strony pozwanej, kwestionującej fakt doznania przez powoda krzywdy w następstwie wydania i wykonania postanowienia o umieszczeniu powoda w schronisku dla nieletnich. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 11 stycznia 2018 roku III CZP 92/17, w świetle art. 41 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 5 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 9 Międzynarodowego paktu

praw obywatelskich i politycznych, bezprawne pozbawienie człowieka wolności skutkuje zawsze poniesieniem przez niego krzywdy, która powinna zostać naprawiona. Krzywda powoda nie ma jedynie charakteru abstrakcyjnego, wiążącego się z naruszeniem jednego z podstawowych praw człowieka. Zeznania powoda i świadków uzasadniają ustalenie, że umieszczenie powoda w schronisku dla nieletnich istotnie było dla niego doznaniem traumatycznym – powód źle znosił sam fakt ograniczenia jego swobody poruszania się, tęsknił za domem i rodzicami, bał się możliwej agresji współosadzonych, obawiał się strażników. O nasileniu owych emocji dobitnie świadczy fakt, że podczas wizyt rodziców powód płakał i prosił rodziców aby jak doprowadzili do jego jak najszybszego powrotu do domu, co nie jest zachowaniem typowym dla 16 letniego młodego chłopaka. Wbrew wywodom strony pozwanej tego rodzaju emocje wiązać należy przede wszystkim z faktem osadzenia powoda w schronisku dla nieletnich, nie zaś ze stresem wiążącym się z prowadzonym przeciwko powodowi postępowaniem wyjaśniającym. Nie ulega wątpliwości, iż D. K. przeżywał także stres z uwagi na samo wszczęcie postępowania wyjaśniającego, wagę zarzucanych mu czynów i ich możliwe konsekwencje. Jednakże relacjonowane przez powoda i świadków zachowania (płacz, prośby o zabranie ze schroniska) wiązać należy, w ocenie Sądu, wyłącznie z pozbawieniem powoda wolności. Ustalenie, że powód doznał cierpień psychicznych w następstwie pozbawienia go wolności nie wymagało szczególnego postępowania dowodowego, w tym dopuszczenia dowodu z opinii biegłego psychologa, gdyż doświadczenie życiowe i zasady zdrowego rozsądku nakazują przyjąć, iż nagłe oderwanie każdego człowieka nie mającego wcześniej konfliktów z prawem od rodziny i umieszczenie go na miesiąc w warunkach izolacji i nadzoru, musi wywołać u niego głęboki stres. W przypadku powoda, który w chwili pozbawienia go wolności miał zaledwie 16 lat, ów stres i strach musiał być odpowiednio większy, a krzywda bardziej dolegliwa.

Uwzględniając rozmiar krzywdy wyrządzonej powodowi, fakt, iż wolność stanowi jedno z dóbr podstawowych, zasługujących na szczególną ochronę, jak i długotrwałość izolacji powoda w warunkach schroniska dla nieletnich, Sąd uznał żadaną kwotę 15.000zł zadośćuczynienia za adekwatną i dostatecznie wyrównującą doznaną uszczerbek, zgodnie z kompensacyjną funkcją zadośćuczynienia. Sąd pośrednio kierował się również wysokością zadośćuczynienia zasądanego na rzecz osób niesłusznie tymczasowo aresztowanych – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2018 roku w sprawie II KK 433/17, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 czerwca 2018 roku w sprawie II AKa 123/18 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 maja 2018 roku w sprawie II AKa 26/18, stwierdzając iż żądane przez powoda zadośćuczynienie za miesiąc pozbawienia wolności jest zadośćuczynieniem wyważonym i nie przekraczającym zadośćuczynień przyznawanych osobom dorosłym w analogicznych sytuacjach. W konsekwencji Sąd orzekł jak w punkcie II sentencji wyroku.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu jest art. 98§1 i 3 kpc. Na poniesione przez powoda koszty procesu składają się: opłata sądowa od pozwu w wysokości 1350zł, opłata sądowa od apelacji w wysokości 1350zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w pierwszej instancji w kwocie 4320zł (ustalonej zgodnie z §2 pkt 5 oraz §8 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie), wynagrodzenie pełnomocnika procesowego za prowadzenie sprawy w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 2070zł (ustalonej na podstawie §13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w zw. z §21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie) oraz koszty opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17zł.